

Ігор Паньонко

кандидат юридичних наук, доцент,
завідувач кафедри цивільного права та процесу
Навчально-наукового інституту права та психології
Національного університету “Львівська політехніка”,
panyonko@filatelist.org.ua

Віталій Коваль
приватний адвокат

ПАРАЛЕЛІЗМ У ТЕРМІНОВЖИВАННІ

© Паньонко І., Коваль В., 2017

Статтю присвячено дослідженню особливостей тлумачення протиправних діянь. Проаналізовано сутність злочинного діяння та злочинної бездіяльності. Визначено сутність адміністративного правопорушення. Обґрунтовано правильність та необхідність вживання словосполучень “вчинення злочину”, “вчинення правопорушення” замість “скоєння злочину”, “скоєння правопорушення”.

Ключові слова: протиправні діяння, вчинення правопорушення, злочинна дія, злочинна бездіяльність, вчинення адміністративних правопорушень.

Ігор Паньонко
Віталій Коваль

ПАРАЛЛЕЛИЗМ В ТЕРМІНОУПОТРЕБЛЕННІ

Стаття посвячена дослідженню особливостей тлумачення протиправних діянь. Проаналізовані сутність злочинного діяння та злочинної бездіяльності. Визначено сутність адміністративного правопорушення. Обґрунтовано правильність та необхідність використання словосполучень “совершення злочину”, “совершення правопорушення” замість “скоєння злочину”, “скоєння правопорушення”.

Ключевые слова: протиправные деяния, совершение правонарушения, преступное действие, преступное бездействие, совершение административных правонарушений.

Ihor Panonko
Institute of Jurisprudence and Psychology
Lviv Polytechnic National University
Department of Civil Law and Procedure
PhD, Associate Professor

Vitaliy Koval
lawyer

PARALISM IN TERMINOLOGY

The article is devoted to peculiarities of interpretation of wrongful acts. Examines the nature of the crime and the criminal inactivity. It defines the essence of the administrative

offence. Reasonably correct and the need of the use of the phrase “committing a crime”, “offence” instead of “commit a crime”, “offense”.

Key words: wrongful act, offense, criminal act, criminal negligence, the Commission of administrative offenses.

Постановка проблеми. Протиправне діяння є однією із найважливіших категорій права. Це пов'язано з тим, що воно є невід'ємною ознакою правопорушень та складовою конструкції складу правопорушення, виступаючи обов'язковим елементом його об'єктивної сторони. Формами цієї правової категорії, що перебувають у функціональному співвідношенні та охоплюються єдиним змістом, є суспільно небезпечна дія та суспільно небезпечна бездіяльність. Формулюючи ознаки певної суспільно небезпечної дії, український законодавець визначає, які саме форми активності людини є правопорушенням. Лише зовнішньо виражена суспільно важлива активність особи (вчинки у формі дії або бездіяльності) можуть бути об'єктом правового регулювання. Поза своїми вчинками людина не може включатися до сфери правового регулювання. Людина як соціальна істота може вступати у сферу правового регулювання тільки через і завдяки своїм діянням.

Існуючи в об'єктивній дійсності (в конкретній обстановці, часі, місці тощо), протиправне діяння як необхідна ознака об'єктивної сторони складу правопорушення завжди має конкретний характер. Ця категорія наочно демонструє, за допомогою якої форми поведінки (дії або бездіяльності) суб'єкт об'єктивує своє ставлення до суспільних відносин, що перебувають під охороною закону.

Мета дослідження полягає в аналізі виправданості вживання термінологічних словосполучень “вчинення злочину”, “вчинення правопорушення” замість “скоєння злочину”, “скоєння правопорушення” в юридичному тексті.

Аналіз дослідження проблеми. Окремі питання, що стосуються особливостей протиправних діянь у тій чи іншій мірі, досліджували Ю. Баулін, Р. Вереша, І. Карпушева, В. Колпаков, Т. Коханюк, П. Матишевський, М. Мельник, В. Навроцький, М. Хавронюк, А. Савченко, А.Токарська, А. Шульга, О. Фонарюк та ін. Водночас, незважаючи на таку зацікавленість з боку науковців, малодослідженими залишаються семантико-правові аспекти тлумачення протиправних діянь, що позначаються окремими термінословосполученнями.

Виклад основного матеріалу. Саме поняття “вчиняти” вживалося в українській мові ще за часів Радянського Союзу. Яскравим прикладом є Юридичний словник 1983 р. [1]. Нам не вдалося знайти прикладів вживання слова “скоєння”. При поясненнях, що стосуються злочинів чи адміністративних правопорушень, застосовується слово “вчинення”. Підтверджується це і в довідковій тлумачній літературі, де подаються слова “вчинок”, “учинок”. Адже термін “коїтись” відображає якусь подію, що відбувається без участі чи впливу людини [2, с. 160].

Починаючи з 90-х років ХХ ст., дедалі ширше і в розмовній мові, і в засобах масової інформації, і, на жаль, в юридичній літературі застосовується слово “скоєння”. На нашу думку, словосполучення “скоєння злочину”, “скоєння правопорушення” стали поширеними через незнання семантики правових словосполучень “вчинення злочину”, “вчинення правопорушення”.

Досить часто в теле- та радіопередачах ми чуємо про “скоєння злочинів”, “скоєння правопорушень”, “скоєння дорожньо-транспортних пригод”. Аналогічні терміни можна зустріти і на сторінках інтернету. На жаль, на сьогодні непоодинокими є випадки вживання подібних термінів і в сучасній юридичній літературі. На нашу думку, необдуманно підходять до вживання юридичних термінів і деякі науковці. Зокрема, Т. Філіпенко називає свою працю “Правопорушення у сфері валютних операцій: види, механізм скоєння та відповідальність [3]. Слід зазначити, що на сьогодні це неправильне формулювання трапляється і в назвах дисертаційних робіт: “Взаємодія слідчого з фахівцями під час збору інформації про особу, що скоїла злочин” (О. Волобуєва, 2006) [4], “Особливості початкового етапу розслідування злочинів, скоєних при наданні медичної допомоги”

(Л. Дунаєвська, 2006) [5], “Затримання особи, підозрюваної в скоєнні злочину” (А. Чернова, 2009) [6], “Місце скоєння злочинів міжнародного характеру” (К. Юртаєва, 2010) [7] та в інших. Закраласть така неточність і до медичної літератури: зокрема, автореферат Н. Васильєвої має назву “Судово-психіатрична оцінка психічних розладів у жінок, які скоїли злочини проти життя та здоров’я особи (Київ, 2016) [8]. Відповідно це не відповідає не тільки чинному законодавству, але й сучасним нормам літературної української мови, що регламентують, за висновком А. Токарської, лексичні норми [9].

Кримінальним кодексом України від 5 квітня 2001 р. (далі – КК України) врегульовано ряд важливих суспільних відносин. Цим кодифікованим правовим актом систематизовано визначені суспільно небезпечні діяння, що визнаються злочинами, і встановлено конкретні міри покарання за їх вчинення. Саме у п.1 ст. 11 вказується, що злочином є передбачене цим Кодексом суспільнонебезпечне винне діяння (дія або бездіяльність), вчинене суб’єктом злочину [10]. Слід звернути увагу на слово “вчинене”. Воно вказує, що суб’єкт виконав певну дію або вчинив бездіяльно. Йдеться про певну діяльність, якийсь вчинок. Адже саме за певні дії суб’єкт несе юридичну відповідальність. Наміри особи вчинити злочин, переконання чи думки, які не були реалізовані у якихось конкретних діях або бездіяльності, не можуть бути визнані законом як злочин.

Саме практичне значення поняття злочину полягає в тому, що воно окреслює множину кримінально караних діянь, дає злочині конкретну суспільно-політичну характеристику, вказує на його соціальну спрямованість та суспільну небезпеку. Законодавчо визначене поняття злочину відображає у громадській свідомості образ забороненого кримінальним законом діяння. Злочинним діянням визнається така поведінка людини, яка завдає суспільно небезпечної шкоди чи загрожує її заподіянням. Вчені виділяють такі суспільно небезпечні складові злочинного діяння: дії (активна поведінка), бездіяльність (невиконання обов’язків), наслідки діяння, причинний зв’язок між діянням та його наслідками. Значення поняття діяння у визначенні поняття злочину полягає у тому, що злочинною і, відповідно, караною визнається лише певна поведінка людини у вигляді дії або бездіяльності. Ця поведінка має бути протиправною. Слід зауважити, що в наш час протиправність трактують як суперечність нормативним зразкам поведінки, визначеним у правовій системі держави, метою яких є регулювання суспільних відносин [11, с. 5].

Злочинна дія – це активна форма поведінки особи, вчинок, прояв активності особи. Переважно під дією розуміють тілесні рухи. Але інколи закон передбачає як дію, так і слова (наприклад, ст.ст. 129, 295 КК України). Водночас професор В. Навроцький цілком справедливо зауважує, що кримінальна відповідальність може наставати лише за суспільно небезпечне діяння, а не за шкідливі думки, переконання, наміри або небезпечний стан особи. Хрестоматійним вважається висловлювання К. Маркса, що закони, які роблять головним критерієм не дії як такі, а напрям думок діючої особи, – це ніщо інше, як позитивні санкції беззаконня. Цей автор вказував, що лише остільки, оскільки я виявлю себе і вступаю у царину дійсності, я вступаю у сферу, підвладну законодавцю. Поза своїми діями я абсолютно не існую для закону, не є його об’єктом. Прикладом встановлення кримінальної відповідальності не за діяння, а за стан особи, неприйнятний для керівництва держави, є ч. 2 ст. 54-1 в КК 1927 року. Ця норма передбачала застосування позбавлення виборчих прав і заслання до віддалених районів Сибіру на п’ять років для повнолітніх членів родини зрадника (військовослужбовця, який здійснив втечу або переліт за кордон), котрі жили спільно з ним або перебували на його утриманні, навіть якщо ці особи нічого не знали про вчинення військовослужбовцем зради [12, с. 186].

В одних випадках злочинним діянням визнається одна фізична дія, в інших – певний комплекс із декількох дій. Наприклад, ч. 1 ст. 111 КК України встановлює, що державна зрада полягає у вчиненні принаймні однієї з трьох дій: 1) перехід на бік ворога; 2) шпигунство; 3) надання допомоги... в проведенні підривної діяльності проти України. Диспозиція вказаної статті не дає підстав вважати, що державна зрада полягає у самих собою контактах з іноземною державою, іноземною організацією або їх представниками, отриманні злочинного завдання. Така поведінка становить або ж виявлення умислу на вчинення злочину, передбаченого ч. 1 ст. 111 КК України, або ж готування до нього, але аж ніяк не закінчений злочин. Водночас з ч. 2 ст. 111 КК України, де передбачені умови звільнення від кримінальної відповідальності за державну зраду, на думку

Т. Коханюк, варто розуміти, що вона підлягає застосуванню і тоді, коли громадянин України “на виконання злочинного завдання... ніяких дій не вчинив”. Однак у цьому випадку громадяни не вчиняє закінченого злочину та не виникають підстави для відповідальності і відповідно немає від чого звільняти. Сам же текст частини статті, яка передбачає звільнення від кримінальної відповідальності у разі цього виду позитивної посткримінальної поведінки, вказує на те, що законодавець виклав норми так, що різні частини цієї статті суперечать одна одній. Як зазначає науковець, у таких випадках потрібно діяти згідно з принципом, відповідно до якого всі неясності, суперечливості закону вирішуються на користь особи, щодо якої застосовується кримінальний закон [13, с. 217–218].

Злочинна бездіяльність – це певна форма поведінки особи, що пов’язана з невчиненням дій, які вона повинна та могла вчинити, згідно із законом або взятим на себе зобов’язанням. Наприклад, у ст. 135 КК України злочин полягає у суспільно небезпечній бездіяльності, що виражається у залишенні особи без допомоги. Найчастіше у юридичній літературі вказується (з певними варіаціями) на дві обов’язкові умови кримінальної відповідальності за бездіяльність: а) особа зобов’язана діяти певним чином та б) особа має реальну можливість вчинити так, як вимагає від неї цей обов’язок. Деякі злочини можуть бути вчинені як шляхом дії, так і шляхом бездіяльності, наприклад, порушення вимог антимонопольного законодавства (ст. 230) [10].

Загальними критеріями характеристики дії та бездіяльності є:

- конструктивний критерій – дія і бездіяльність, будучи однорідними формами обов’язкової об’єктивної ознаки складу злочину – діяння, порівняно з елементарними одиницями поведінки, наприклад, рухами тіла, утворюють більш складний рівень в ієрархічній системі різнорівневих одиниць поведінки (діяльності);

- психо-юридичний критерій – дія і бездіяльність мають обов’язкові характеристики – вмотивованість і цілеспрямованість, тобто психологічно будь-яка людська дія або бездіяльність викликається тими або іншими спонуканнями або їх системою (вмотивованістю) і передбаченням результатів своєї поведінки (цілеспрямованістю);

- соціально-правовий критерій – дія і бездіяльність рівною мірою, незважаючи на різний ступінь біологічної активності, негативно впливають на значимі об’єкти, що охороняються законом;

- юридичний критерій – обидві форми суспільно небезпечного діяння нормативно визнані кримінально-протиправними (злочинними) і кримінально караними [14, с. 16]

Згідно із КК України, замах на злочин – це невдала спроба вчинити злочин. Замах – це безпосередні дії, спрямовані на те, щоб учинити злочин, але бажані й очікувані для винного наслідки не виникли незалежно від його волі, чи винний не зміг вчинити всіх дій, які мав намір вчинити.

Готуванням до злочину є також дії, які спрямовані на створення умов і можливостей вчинити злочин. Це може бути: придбання зброї, транспортних засобів, документів, інших знарядь; вивчення місця майбутньої події; усунення різних перешкод.

Оскільки особа має можливість діяти так чи інакше або зовсім відмовитись від дії, то суспільство утворює відповідні норми дня спрямованості суспільної поведінки особи, для доведення можливої поведінки до такої, яка повинна бути, і покладає обов’язок на особу звітувати про ці відхилення, а також отримати за них відповідне покарання.

Аналогічно і в Кодексі України про адміністративні правопорушення (далі – КУпАП) йдеться саме про вчинення адміністративних правопорушень, як правило, про виконання певних дій [5], що містять у собі ознаки злочинів, але не становлять значної суспільної небезпеки і не тягнуть за собою відповідно до чинного законодавства кримінальної відповідальності. Конкретні склади адміністративних правопорушень подаються у ст.ст. 41-212 Особливої частини КУпАП, в яких описана протиправна поведінка, що включає об’єктивні та суб’єктивні ознаки, вказівку на об’єкт, суб’єкт, визначає межі караності. Серед кваліфікуючих ознак є форма поведінки (активна чи пасивна). І саме поведінка має юридичне значення: чи є вона забороненою у диспозиціях статей Особливої частини КУпАП. Не може бути підставою для адміністративної відповідальності

навмисне створення умов для здійснення проступку, якщо це не обумовлено безпосередньо в статті Особливої частини КУпАП. Наприклад, саме перебування на рибогосподарських водоймах або біля них із забороненим знарядям вилову, вибуховими чи отруйними речовинами не має юридичного значення для притягнення до адміністративної відповідальності, оскільки це не обумовлено ні в ч. 1 ст. 85, ні в інших статтях КУпАП.

Для характеристики соціальної суті адміністративного правопорушення має значення вказівка на те, що це – дія, яка посягає на якийсь правовий об'єкт. Таким об'єктом є загальнообов'язкове правило, регульовані або охоронювані ним суспільні відносини, права чи свободи громадян. Посягання на суспільні відносини завдає суспільно небезпечної шкоди або призводить до неї, чи утворює реальну загрозу заподіяння такої шкоди. При цьому дія перебуває під контролем свідомості особи, котра здійснює це діяння. Якщо особа свідомо здійснює заборонене правовими нормами діяння, це означає, що психічне ставлення особи до інтересів суспільства, держави та громадян є негативним.

При розкритті сутності адміністративного правопорушення варто звернути увагу на діяння з “усіченим складом”. У літературі іноді до протиправних діянь, що не становлять правопорушень, відносять діяння з “усіченим” складом правопорушення (безвинні дії, об'єктивно протиправна поведінка малолітніх, душевнохворих і ін.)”. Проте, на думку А. Шульги, у даному контексті використання терміна “усічений склад правопорушення” є недостатньо коректним, оскільки, як уже зазначалось, “усічений склад правопорушення” (так само як і “повний склад правопорушення”) є підставою для притягнення до юридичної відповідальності. Але об'єктивно протиправне діяння навпаки припускає ненастання юридичної відповідальності (в силу відсутності у складі правопорушення певного суб'єктивного елементу - “вини” або “суб'єкта правопорушення”) [15, с. 847].

Щодо незакінчених адміністративних правопорушень, то це є ряд ідентичних вчинків, які здійснюються неодноразово, із загальною метою, формою вини, тими ж суб'єктами, способами дії. Триваючі вчинки поєднані з тривалим і безперервним невиконанням обов'язків, передбачених правовою нормою (порушення деяких правил паспортної системи, охорони природи тощо), та припиняються або виконанням вказаних обов'язків, або притягненням порушника до відповідальності. Виконання чи невиконання обов'язків означає ту чи іншу дію, тобто вчинення.

Висновки. Отже, відповідно до КК України та КУпАП слід однозначно вживати термін “вчинення злочину” та “вчинення адміністративного правопорушення”. У випадку вживання термінів “скоєння злочину” чи “скоєння правопорушення” порушується сам зміст об'єктивної сторони правопорушення. Це свідчить про недостатній рівень культури мовлення, творення варіантності та паралелізму в юридичній термінології, що порушує вимоги до формування терміна(будь-якої сфери науки) лише як однозначного поняття, що відповідає питомо національній системі термінотворення і слововживання.

1. *Юридичний словник / за ред. Бабія Б. М., Бурчака Ф. Г., Корецького В. М., Цветкова В. В.; Вид. друге, переробл. і доповн. – К. : Головна редакція української радянської енциклопедії, 1983. – 872 с.* 2. *Паньонко І. Тлумачення протиправних діянь: семантико-правовий аспект / І. Паньонко // Вісник Львівського інституту внутрішніх справ. – 2001. – № 2. – С. 158–161.* 3. *Філіпенко Т. В. Правопорушення у сфері валютних операцій : види, механізм скоєння та відповідальність : науково-методичні рекомендації / Т. В. Філіпенко ; Міністерство внутрішніх справ України, Донецький юридичний інститут Луганського державного університету внутрішніх справ імені Е. О. Дідоренка. – Донецьк : [Донецький юридичний інститут ЛДУВС ім. Е. О. Дідоренка], 2010. 127 с.* 4. *Волбуєва О. О. Взаємодія слідчого з фахівцями під час збору інформації про особу, що скоїла злочин: автореф. дис. ... канд. юрид. наук: / О. О. Волбуєва ; Київський національний університет внутрішніх справ. – Київ, 2006. – 20 с.* 5. *Дунаєвська Л. Г. Особливості початкового етапу розслідування злочинів, скоєних при наданні медичної допомоги: автореф. дис... канд. юрид. наук: / Л. Г. Дунаєвська; Київський національний університет імені Тараса Шевченка. – Київ, 2006. – 18 с.* 6. *Чернова А. К. Затримання особи, підозрюваної в скоєнні злочину: автореф. дис... канд. юрид. наук: / А. К. Чернова ; Одеська національна юридична академія. – Одеса, 2009. – 20 с.*

7. Юртаєва К. В. Місце скоєння злочинів міжнародного характеру: автореф. дис... канд. юрид. наук / К. В. Юртаєва; Державний науково-дослідний інститут Міністерства внутрішніх справ України. – Київ, 2010. – 21 с. 8. Васильєва Н. Ю. Судово-психіатрична оцінка психічних розладів у жінок, які скоїли злочини проти життя та здоров'я особи : а автореф. дис. ... канд. мед. наук: / Н. Ю. Васильєва ; Міністерство охорони здоров'я України, Український науково-дослідний інститут соціальної і судової психіатрії та наркології. – Київ : Науковий світ, 2016. – 22 с. 9. Токарська А. С. Комунікативна стратегія законодавчої та законотворчої діяльності: навч. посібник / А. С. Токарська. – Львів : ЛьвДУВС, 2016. – 364 с. 10. Кримінальний кодекс України від 5.04.2001 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2341-14> 11. Фонарюк О. Ю. Протиправна поведінка людини: філософсько-правовий вимір: дис... канд. юрид. наук. – Львів, 2017. – 204 с. 12. Українське кримінальне право. Загальна частина : підручник / за ред. В. О. Навроцького. – К.: Юрінком Інтер, 2013. – 712 с. 13. Коханюк Т. С. Системне тлумачення кримінального закону: монографія / Т. С. Коханюк. – Львів: ЛьвДУВС, 2014. – 264 с. 14. Карпушева І. Ю. Суспільно небезпечна дія в кримінальному праві України : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.08 / І. Ю. Карпушева; Харк. нац. ун-т внутр. справ. – Х., 2011. – 21 с. 15. Шульга А. М. Об'єктивно протиправне діяння, об'єктивно правомірна поведінка / А. М. Шульга // Форум права. – 2012. – № 3. – С. 846–849.

REFERENCES

1. *Iurydychnyi slovnyk* / Za red. Babiia B. M., Burchaka F. H., Koretskoho V. M., Tsvetkova V. V.; Vyd. druhe, pererobl. i dopovn. – K.: Holovna redaktsiia ukrainskoi radianskoi entsyklopedii, 1983. – 872 p. 2. Panonko I. *Tlumachennia protypravnykh diian: semantyko-pravovyi aspekt* / I. Panonko // *Visnyk Lvivskoho instytutu vnutrishnikh sprav.* – 2001. – № 2. – pp. 158–161. 3. Filipenko, T. V. *Pravoporushennia u sferi valiutnykh operatsii :vydy, mekhanizm skoiennia ta vidpovidalnist : naukovometodychni rekomendatsii* / T. V. Filipenko ; Ministerstvo vnutrishnikh sprav Ukrainy, Donetskyi yurydychnyi instytut Luhanskoho derzhavnogo universytet vnutrishnikh sprav imeni E. O. Didorenka.. Donetsk : [Donetskyi yurydychnyi instytut LDUVS im. E. O. Didorenka], 2010. – 127 p. : tabl. 4. Volobuieva O. O. *Vzaiemodiia slidchoho z fakhivtsiamy pid chas zboru informatsii pro osobu, shcho skoila zlochyn: avtoref. dys... kand. yuryd. nauk:* / O. O. Volobuieva ; Kyivskiy natsionalnyi universytet vnutrishnikh sprav. – Kyiv, 2006. – 20 p. 5. Dunaievska L. H. *Osoblyvosti pochatkovoho etapu rozsliduvannia zlochyniv, skoiennykh pry nadanni medychnoi dopomohy: avtoref. dys... kand. yuryd. nauk* / L. H. Dunaievska; Kyivskiy natsionalnyi universytet imeni Tarasa Shevchenka.. Kyiv, 2006. – 18 p. 6. Chernova A. K. *Zatrymannia osoby, pidozriuvanoi v skoienni zlochynu: avtoref. dys. ... kand. yuryd. nauk* / A. K. Chernova ; Odeska natsionalna yurydychna akademiia.. Odesa, 2009. – 20 p. 7. Yurtaieva K. V. *Mistse skoiennia zlochyniv mizhnarodnogo kharakteru: avtoref. dys... kand. yuryd. nauk* / K. V. Yurtaieva; Derzhavnyi naukovodoslidnyi instytut Ministerstva vnutrishnikh sprav Ukrainy.– Kyiv, 2010. – 21 p. 8. Vasylieva N. V., *Sudovo-psykhiatrychna otsinka psykhiichnykh rozladiv u zhinok, yaki skoily zlochyny proty zhyttia ta zdorovia osoby : a avtoref. dys. ... kand. med. nauk:* / N. Yu. Vasylieva ; Ministerstvo okhorony zdorovia Ukrainy, *Ukrainskyi naukovodoslidnyi instytut sotsialnoi i sudovoi psykhiatrii ta narkolohii.* Kyiv : Naukovyi svit, 2016. – 22 p. 9. Tokars'ka A. S. *Komunikatyvna stratehiya zakonodavchoyi ta zakonotvorchoyi diyal'nosti: navch. posibnyk* / A. S. Tokars'ka. – L'viv : L'vDUVS, 2016. – 364 s. 10. *Kryminalnyi kodeks Ukrainy vid 5.04.2001 r. [Elektroni resurs]. – Rezhym dostupu: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2341-14>* 11. Fonariuk O. Yu. *Protypravna povedinka liudyny: filozofsko-pravovyi vymir: dys. ... kand. yuryd. nauk.* – Lviv, 2017. – 204 p. 12. *Ukrainske kryminalne pravo. Zahalna chastyna : pidruchnyk / za red. V. O. Navrotskoho.* – K. : Yurinkom Inter, 2013. – 712 p. 13. Kokhaniuk T. S. *Systemne tlumachennia kryminalnogo zakonu: monohrafiia* / T. S. Kokhaniuk. – Lviv: LvDUVS, 2014. – 264 p. 14. Karpusheva I. Yu. *Suspilno nebezpechna diia v kryminalnomu pravi Ukrainy : avtoref. dys. ... kand. yuryd. nauk : 12.00.08 / I. Yu. Karpusheva; Khark. nats. un-t vnutr. sprav. – Kh., 2011. – 21 p. 15. Shulha A. M. *Obiektivno protypravne diiannia, obiektivno pravomirna povedinka* / A. M. Shulha // *Forum prava.* – 2012. – № 3. – pp. 846–849.*

Дата надходження: 01.11.2017 р.